

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV ČRNO MELJ, NOVO MESTO IN TREBNJE

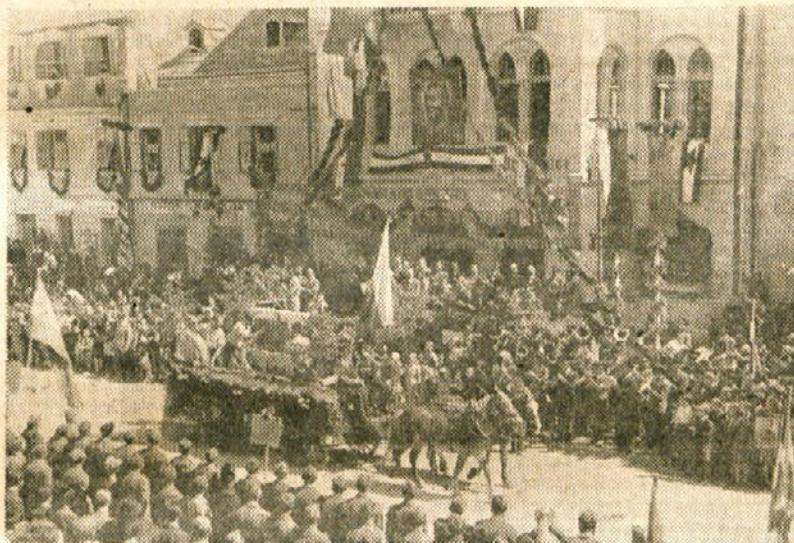
Letov I. — Stev. 11.

NOVO MESTO, 27. april 1950.

Izhaja tedensko

Praznik delovnega ljudstva vsega sveta

Naj živi 1. maj, dan pregleda uspehov dela in načrtov za bodoče delo

1. maj 1946 v Novem mestu

Več kot pol stoletja slavi delavski razred 1. maj kot svoj praznik. Kakor se narava spomladi prebudi v novo življenje in začne zopet poganjati nove in močnejše rasti, tako se tudi delavski razred, lahko rečemo, pomladi ob tem prazniku, da nanovo in močneje požene korenine in rast za borbo proti svojim zatiralcem in izžemalcem. Prvi maj pomeni v kapitalističnih deželah napoved novih silnejših dejavnosti za delavski razred in vedno težje čase za izkorisčevalce. V kapitalističnih državah se takrat zberejo delavci na shodih in zborovanjih v gozdovih, kjer pregledajo svoje vrste in napovedo nove borbe za doseglo svojih pravic. V deželah socializma, v deželah, kjer ljudstvo vlada samo sebi, pa si zastavi naloge, kako in na kakšen način si bo delovno ljudstvo utrdilo svojo oblast in kako, ter na kakšen način si bo še bolj izboljšalo svoje življenje. V kapitalističnih državah skoraj vedno spreminja 1. maj, eno najuspešnejših sredstev delavskega razreda za izboljšanje življenjskih prilik, stavke, v socialističnih pa vedno nove napovedi tekmovanj, s katerimi si delovno ljudstvo ustvarja čim hitrejšo boljše življenjske pogoje.

Marsikdo pravi, da se kmetov 1. maj ne tiče in da se kmetov ne tiče delavec. Vsakdo, ki trdi to, je zaviralec razvoja, je zaviralec izboljšanja življenjskih prilik, je sovražnik tako delavcev kakor tudi kmetov. Delo kmata in delavca, uspeh delavčevega in kmetovega dela, je tesno in nezdržljivo povezano. Kmet seje in žanje; to se pravi, prideluje vsakdanji kruh in surovine, delavec pa iz tega izdeluje v tovarnah in delavnicah predmete vsakdanje potrošnje. In ne samo predmete vsakdanje potrošnje, temveč tudi velike stroje, s katerimi si kmet izboljšuje delovne prilike, si izboljšuje življenje. Čim več strojev, čim

več elektrarn, tem manj truda, tem manj trpljenja, tem boljše življenje. Čim več pridelka, čim več življenjskih dobrin in čim več surovin, tem več strojev, več elektrarn, boljši prevoz in hitrejša rast življenjskih prilik. Prav zaradi tega ne more biti kmet delavcu sovražnik ali delavec kmetu nasprotnik. Oba sta tvorna, oba ustvarjata boljše življenjske pogoje, zato si morata biti zaveznika in ne samo zaveznika, temveč borca ramo ob ramu za doseglo boljše bodočnosti vsega delovnega ljudstva.

Delavec bo v teh dneh in na sam 1. maj pregledal svoje delo in ugotovil napake, ki jih je naredil pri svojem delu, napravil bo načrt, kako si bo delo izboljšal, kako bo povečal uspeh svojega dela in kako izboljšal svoj izdelek. Vse to bo naredil zato, ker se zaveda, da je od njegovega dela odvisno naše življenje. Ker se dobro zaveda vsega tega, zato se je tudi primerno pripravil za 1. maj. Njegov stalen spremjevalec — tekmovanje — bo tudi za ta praznik merilo zavednosti in pripadnosti novi socialistični domovini.

Kaj pa boš naredil ti, pridelovalec

življenjskih dobrin, ti kmet? Prav gotovo se boš ozrl nazaj na vsa leta po vojni. Ali si izvršil vse naloge, ali si vložil vse svoje sile v to, da bi zagotovil vsem hrane, in to zadostne hrane, ali si oskrbel v zadostni meri s surovinami naše tovarne in delavnice. In če boš prišel do sklepa, da nisi, boš ugotovil vzroke, zakaj nisi. Ali ni še vedno preveč starega duha v tebi. Ali ni še vse preveč duha okorelosti in zasidranosti v staro prakso, ki je bila mogoče dobra v predvojni dobi, v dobi, ko si moral boriti najtrši boj zoper izkorisčevalce kmečkega človeka? Ali ni še veliko preveč miselnosti starega življenja: Samo, da je meni prav, pa je vse prav? Dragi tovariš, danes je življenje tako tesno povezano med seboj, da če ne bo drugim prav, tudi tebi ne bo. Res je, da je včasih bilo potrebno, da je imel posebno kmečki človek vse doma, da je vse sam pridelal, drugače nič ni imel. In prav to je bil vzrok, da se je tako težko živelj, kajti res je, da si imel vsega, toda tako malo, da si le poznal to ali ono stvar, dovolj pa je nisi imel nikdar. Danes pristopamo k drugačnemu gospodarstvu. Mi pravimo, da pristopamo k skupnostnemu ali kolektivnemu gospodarstvu in prav zato bo imel vsakdo vse in v zadostni meri. Res je, da tega še nimamo, toda treba je k takemu delu in takemu gospodarstvu pristopiti in izpolnila se bo dolgoletna želja. Prav v teh dneh in ob času 1. maja se bo treba tudi kmetu globoko zamisliti in preusmeriti celotno gospodarjenje. Zemlja ne sme ostati v pušči, zemlja mora biti vsa obdelana in izrabljena. Na njej pa bomo pridelovali one rastline in one pridelke, ki so najbolj potrebni in ki najbolj uspevajo. Zemljo bo treba na vsak način spraviti skupaj in delovno silo na vasi temeljito izrabiti, pa najsi bo to človeška ali pa živinska. Treba bo dvigniti hektarski donos, treba bo dvigniti rejo živine. Industrijske rastline, ki se jih naš kmet tako zelo brani, bo treba negovati.

Zakaj vse to, se boš vprašal? Zato,

ker gradimo mi vsi, prav vsi delovni ljudje novo življenje, življenje nezavisno in od nikogar narekovano, razen od nas samih in od naših potreb. Le poglejte: dežele socialističnega bloka nam zavirajo pot pri gradnji socializma. Te države bi rade videle, da bi bili mi še vedno zaostala kmečka država. Oni bi hoteli, da bi bili mi še vedno v industrijskih predmetih odvisni od njih. Oni bi še vedno radi videli, da bi mi kmetijske pridelke poceni prodajali v svet, draga pa nakupovali industrijske predmete. Ali bi mi s tem izboljšali položaj kmetu. Ali bi bil kmet kaj na boljšem kot v stari predaprilske Jugoslaviji? Prav gotovo ne! Kapitalistične države bi še vedno rade videle, da bi mi tratali svojo delovno silo njim v prid, da bi njim rasla gospodarska moč, da bi njim rastel kapital. Oni bi še vedno radi izkorisčali naše rudno bogastvo, naše gozdove, naše vode. Iz vsega tega pa bi se stekal dobiček v njihove žepne, mi pa bi ostali taki kot smo bili; zabit kmečki, nerazsodni ljudje. Mi pa tega nočemo. Mi hočemo sami izrabljati naše rudno bogastvo, mi hočemo sebi v prid porabiti naše gozdno bogastvo, mi hočemo s svojimi delovnimi silami graditi sebi lepši svet in boljše življenje. To pa so težke stvari in treba je mnogo naporov in mnogo premagovanj in mnogo odpovedi. Treba se je postaviti na lastne noge. In zato je potrebno, da začnemo z novim načinom življenja, z novim načinom dela.

Dragi tovariši, vse to bomo lahko izvršili. Z lahkoto bomo izvedli vse to, če bomo združeni, če bomo skupno delali, če bomo pomagali eden drugemu. Delavec kmetu in kmet delavcu. V tesni povezavi vsega delovnega ljudstva je rešitev našega življenja, je rešitev našega gospodarstva in je rešitev vseh vprašanj naše bodočnosti. Zato v skupnem delu k novim uspehom in novemu, lepšemu življenju delovnega človeka.

Naj živi skupnost delavca, kmeta in delovnega inteligenta!

Na predvečer
1. maja 1946
v Novem mestu

Zelezničarji bjejo danes najodločnejšo borbo za izvedbo petletnega plana

Visoko priznanje, ki smo ga bili deležni vsi železničarji s proglašitvijo Dneva železničarjev, nas je naredilo s ponosom in radostjo, tako je dejal tov. Mraz na svečani akademiji, ki so jo imeli železničarji dne 15. aprila 1950. Lahko rečemo, da je bila izraz tega vzradaščenja ta akademija. Sindikalno kulturno umetniško društvo »Dušan Jereb« je z vso vestnostjo pripravilo akademijo. Pevski zbor, orkester in recitatorji so pokazali, da se resno bavijo s kulturno umetniškim delom, ker vedo, da le visoko kulturo in urosvetljivo človek lahko izvede vse naloge, ki mu jih stavlja današnji čas, čas graditve lepšega in boljšega življenja za delovno ljudstvo. Tov. Mraz Rudolf je imel na akademiji govor, v katerem je razložil borbo železničarjev in delavcev že od ustanovitve kraljevine Jugoslavije proti izkorisťevalem delovnega ljudstva, borbo železničarjev proti okupatorju in borbo danes, ko je treba izkoristiti vse naše sile za čimprejšnjo in čim uspešnejšo izgraditev petletnega plana.

Ko je govoril o borbi v predaprilski Jugoslaviji je dejal:

»Odmek znage proletariata v Rusiji je bil videti tudi pri jugoslovenskih narodih. V združeno sindikalno gibanje so se vključili tudi slovenski železničarji in vodili nepustljiva pogajanja z vladom kapitalističnih krogov za zboljšanje življenjskega stanja na železnici. Ker se stanje na železnici ni izboljšalo in poganja niso uspela, je v aprilu 1920 izbruhnila v vsej Jugoslaviji železničarska stavka. V noči med 15. in 16. aprilm je v vsej Jugoslaviji obstal železnički promet in počival 12, ponekod tudi 18 dni. Nad 50.000 železničarjev, enotnih in močno organiziranih je vstalo proti nasilju in brezpravnosti, kateremu je bilo izpostavljen vse delovno ljudstvo Jugoslavije.

Na te izraze solidarnosti v pravični borbi za življenjski obstoj je reakcija, ki ji je načeloval dr. Korošec, po poklicu kaplan, tiran delavskega razreda, sovražnik narodovih pridobitev in duhovni vodja vseh protiljudskih dejavnosti, odgovorila s streljanjem. Na dvanjam reakcije proti stavkujočim železničarjem je odgovoril ves delavski razred s tridnevno stavko. Nedolžna kri, ki je tekla na Zaloški cesti v Ljubljani iz ran 14 padlih in 70 ranjenih delavcev, med katerimi so bili tudi železničarji, je razširila prepad med delavskim razredom in buržoazijo ter pokazala, da med proletariatom in kapitalistično oblastjo ni sprave.

Ceprav je bil velik štrajk zadušen v krvi in ceprav ga je vladajoča klika zlomila, je važen zato, ker je na njem prišla do izraza popolna enotnost, organiziranost in odločnost železničarjev ter enotnost vsega delavskoga razreda Jugoslavije.«

Tovariš Mraz je nadaljeval v svojem govoru s nukazom nadaljevanja borbe delavskoga razreda v Jugoslaviji pod spremnim vodstvom Komunistične partije Jugoslavije. Namizal je polno dokazov neponovljive borbe železničarjev za izboljšanje življenjskih prilik delavskoga razreda, ki so s to borbo postali izkušeni in borbeni ter pripravljeni na leto 1941. Dejal je:

»Na poziv Komunistične partije in Osvobodilne fronte je slo v junaku borbo veliko število železničarjev, kjer so ponovno dokazali, da jih od delavskoga razreda ni mogel oddvojiti noben teror. Tako so pokazali ljubezen do svojih narodov, boreč se z orožjem v roki proti fašističnim in nacističnim roparjem in domačim izdajalcem. Množično strejanje in preganjanje železničarjev v Kraljevu, Nišu, Zagrebu in drugih železničkih centrih, ki so jih izvajali okupatorji in domači izdajalci, niso zastrašila zavednih železničarjev, temveč še povečala njihov odpor. Vedno več borcev je odhajalo v Narodno osvobodilno vojsko in sabotaža se je še povečala na železniškem prevozu. Železničarji so v sovraštu do fašizma in nacizma sami ali pa v zvezi s partizanskimi edinicami rusal železničke naprave, prenašali kurirsko pošto, prevažali material za partizane. Junak so se borili in umirali. Uvrstili so se med junake narodno osvobodilnega gibanja. Sveti vzgledi železničarjev-borcev in oficirjev, ilegalnih delavcev, internirancev, vse do neznanega junaka partizana, ki ni pominjal na smrt, ko je jurišal na sovražne postojanke, ti sveti vzgledi so vzgojili nov lik jugoslovenskega železničarja.

Nato je govoril o delu, ki so ga naredili železničarji takoj po osvoboditvi. V najkrajšem času so upostavili promet, opravili najnujnejše mostove in propuste, uredili čakanice in postale tako, da je promet bil v najkrajšem času urejen in normalen. Z uvedbo petletnega plana na so nastopile tudi za železničarje novo naloge. Ko je govoril o teh nalogah je dejal:

»Naše železnice bodo v letu 1951. prepehljale približno trikrat toliko blaga kakor v letih predvojne Jugoslavije. Danes železničarji, zaupajoč v svoje lastne sile, bjejo najodločnejšo borbo za zgraditev socializma, za lepšo in boljšo bodočnost narodov Jugoslavije. Na resolucijo Informbiroja, so se naši železničarji in ves delavski razred še tesneje povezali s Komunistično partijo Jugoslavije. Bitka za izgradnjo socializma se je še bolj zaostrlila. Stotisoč in še več železničarjev iz dneva v dan dokazuje s svojimi nadčloveškimi naporji, da se zavedajo kakšnega velikega pomena je reden in hiter prevoz za razvoj vsega našega gospodarstva. Dokaz,

da smo pravilno razumeli to nalogu in smo trno zastavili vse sile, je izvrševanje plana v teku preteklih let in sklep, da bomo izvršili naš petletni plan do 29. novembra 1950.

Titovi železničarji proslavljamo svoj letošnji praznik vzdruženosti in s pónosom ter odločnim sklepotom, da bomo poslej podvojili svoje prizadevanje za izpolnitve poverjenih nalog.

Po akademiji so zaključili dan železničarjev s prisredo v tovarisko zabavo.

V nedeljo ob 10. uri dopoldne se je zbral prebivalstvo Novega mesta na postaji, kjer je bilo odprtje spominske plošče v narodno osvobodilno vojno padlih železničarjev. Odprtiju so prisostvovali predstavniki raznih množičnih organizacij. Zvezko borcev je zastopal tov. Moro Avgust, Okrajni komitet Komunistične partije tov. Žokelj in Požar, mestni ljudski odbor tov. Žagore, njegov predsednik. Občinski komitet tov. Udovč Jože, Antifašistično fronto žena pa okrajna sekretarka Vidic Marija in mestna sekretarka Moro Marija.

Svečanost je začela eden od najstarejših novomeških borcev železničarjev Zupančič Janez. Nato je govoril tov. Žokelj: o borbi železničarjev za časa narodno osvobodilnega gibanja in med drugim dejal:

Naša nujna dolžnost je, da gradimo socializem zaradi teh žrtv. Mi moramo naprej, ne oziraje se na levo ali desno, kajti te žrtve so nam temeljni kamen nove Titove Jugoslavije. Duh teh žrtv lebdi zmeraj pred nami in nikdar ne smemo pozabiti njih, ki so dali življenje za nas, za našo srečnejšo bodočnost, za socalizem.

Po govoru tov. Žoklja predstavnika Okrajnega komiteta Komunistične partije je tov. Zupančič

James odkril spominsko ploščo. Na njej je 29 imen železničarjev borcev za srečnejšo bodočnost jugoslovenskih narodov. Pevski zbor SKUD »Dušan Jereb« je zapečal žalostinko, vojaška godba pa je zavgrala žalobni marš. Mladinci železniškega kolektiva so položili venec z besedami:

Nikoli ne bomo pozabili vaših žrtv, ki ste jih dali za našo srečnejšo bodočnost.

Prav tako, svečanost se je nato izvršila v karilinci novomeške postaje. Na tej spominski svečanosti je govoril predstavnik Jugoslovanske armade kapetan tov. Torbica Milan, ki je orisal borbo železničarjev pred II. svetovno vojno in končno prešel na delo v sedanji socialistični Jugoslaviji:

»Informbiro nam očita, da nismo za osvoboditev prav nič dali, očita nam, da je naša borba bila zelo slaba. Mi pa jih vprašamo: Kaj pa so potem te naše žrtve, kaj so potem jokajoče matere, žene in otroci. Prav ti so nam dokaz, da smo dali mi ogromne žrtve za našo osvoboditev, da smo se mi sami osvobodili. Radi teh žrtv pa moramo iti naprej, naprej v grajenju socializma. Pljujli bi na grobove naših žrtv, če bi našo politiko izpremenili in dopustili, da bi postali kolonija ali gubernija kake druge države. Te žrtve so padle zato, da bomo postali nedvinski in nezavisi od kogarkoli. Slava padlim žrtvam!«

Po govoru je zopet tov. Janez Zupančič odkril spominsko ploščo, na kateri je 20 imen padlih borcev železničarjev. Po odpeti žalostinki in odigrani žalni koračnici je bil enominutni molk v počastitev padlim borcem.

Vagonska pošiljka je tu!

Železnički komite v Novem mestu je dobil analog, da prepelje dva vagona blaga iz Ljubljane v Novo mesto in nato dalje proti Straži, kjer ga bodo iztovorile in dostavile na svoje mesto partizanske edinice. Iz Ljubljane do Novega mesta je še nekako šlo, čeprav se je bilo treba posluževati najrazličnejših zvijač in potvor. V Novem mestu pa so nastale kočljive zadeve. Novo mesto so obdajali bloki, kar bi se še premagalo, toda ponoči proti Straži ni bilo nikakega prometa. Precej časa smo si belili glavo in končno smo iztuhtali. Novomeško postajo natrpati, do kraja natrpati z vsemi razpoložljivimi vagoni in stroji tako, da tudi vojaški transporti niso mogli naprej. Se celo vlaki so morali čakati na uvoznih postajah, ker ni bilo prostora. Seveda je moral biti vse to načrtno, brez najmanjše hibe. V tem težkem položaju je načelstvo postaje zaprosilo vojaško komando, da bi nekaj vlakov premaknili na odprto prazno progo proti Straži in tako dobili prostora za prihod ostalih vlakov.

Ko smo dobili od fašistov potrebno dovoljenje, da smemo s strojem in vagoni na to prosto progo, je bila kočljiva zadeva rešena. Vagona napolnjena z materialom iz Ljubljane smo postavili na čelo celotne skupine voz. Vse to smo rimili proti Straži. Skupino voz smo postavili kakih 200 m daleč od žice v bunkerja, v katerem so stražili italijanski karabinjerji. Temu kraju se je počeli približati en bataljon Tomšičeve brigade, da bo vagone razložil. Bataljon se je z enim samim čolnom prepeljal preko Krke in ta čoln bi naj v eni noči prepeljal vse blago na drugo stran Krke, kjer je čakalo 65 voznikov. Ko so bili vagoni na svojem mestu, smo bosi, skupno s partizani ponoči potisnili oba vagona še kak kilometer proti Straži. Tu se je začel material razkladati.

Ce premislimo, v eni noči razložiti in prepeljati v enem čolnu dva vagona materiala preko Krke, je to zelo naporno in težko delo. Jasno je, kar ne moremo tudi nikomur zameriti, da so partizani pregledovali vsak kos, da se prepričajo, kaj vse Ljubljana daje in da Ljubljana misli na nje in dela za nje.

Nebo se je na vzhodu že sinje modrilo. Razločevali smo že natanko v jutranji sinjni italijanske bunkerje. Danilo se je. Toda 15 ton prepotrebnega materiala je bilo še na tej strani Krke. Komisari, vsi zaskrbljeni nad izvedbo akcije, so tekali od enega do drugega, naj pohitite. Podvojiti je bilo treba naše napore, dokler nam ni končno uspelo, vagonle le izprazniti in prepeljati jih na svoje mesto, kjer so čakali še ostali vagoni, katere smo prejšnji dan pripeljali. Zadnji vozniki so odhajali, ko je bilo sonce visoko, italijanski bunkerji pa le 1 km daleč.

Se isti dan je zavrnalo po Novem mestu. Partizani so dobili cel vlek blaga, vagonne čevljev, zdravniškega materiala, hrano in kdo ve kaj še vse. Naši dobrivi Novomeščani so se smeiali v pest. Partizanom je mogoče vse. Italijani so bili zaprepaščeni, belogardisti pa divji in razkačeni. In kot v posmeh in dokazilo je priplavala po Krki največja bala papirja in še nekaj drugega materiala. V naglici je iz čolna zdrsnilo v vodo, pa nč zato, Ranjenci bodo dobili zopet nove obvezne, tehnične papirje, partizani pa nove čevlje in oblike.

Kmalu je šla na kraj dogodka komisija Italijanov in belogardistov, seveda močno zastražena. Nič niso mogli ugotoviti razen to, da je njihovo delo brezplodno in da so oni sami nesposobni. Sledovi so bili popolnoma zabrisani, odstranjeni so bili vsi znaki, ki bi ustvarjali sum, da so pri tej akciji sodelovali železničarji. Komisija je šla osredotočeno.

močena s kraja akcije. Železničarji so se mazali in tiho živilgali ter dobili pogum za še večje akcije. Tam na beli cestici proti Poljanam in Starim žagam, kjer so tuhali Ivanov, Polh in Mara, pa so vozniki in partizani veselo prepevali: Za nas ni ne menjne pregrad... Pa še nekaj, dobili so globočko zavest, da je z njimi vse tja do naše Ljubljane, ves slovenski narod. Dreje

Iz Bele Krajine

GOSTOVANJE IGRALSKIH DRUZIN »LITOSTROJ« V GRADACU

V soboto 15. t. m. je igralska družina »Litostroj« iz Ljubljane obiskala delavce silosa v Gradacu. Tov. Skrbec Milan, vodja kulturnoprosvetnega društva »Gradis« je s svojo igralsko družino uprizoril v dvorani gradaškega silosa Finžgarjevo dramsko »Razvalino življenja«. Delavci gradaškega silosa so s svojim številnim obiskom njim namenjene kulturne prireditve in pohvalne prirjevanje potrdili, da jih je obisk ljubljanskih tovarišev razveselil in da si takšnih gostovanj še žele. Na ta način izpričana delavska solidarnost more zares roditi samo dobre sodave. V Novi Jugoslaviji se je delavski kader že tolkan izobrazil, da lahko iz lastnih vrst organizira uspele kulturnoprosvetne prireditve in jih tudi izvaja.

Pogozdovanje v Gradacu. Gradaška mladina in žene, organizirane v AFŽ, so pod strokovnim vodstvom okrajnega gozdarja pred dnevi pogozdovali Veliko lozo in posadili preko 5000 smrečic. Velika loza je zlasti znana našim partizanom iz vseh krajev Slovenije, ki so v času narodnoosvobodilne borbe živelj v njej in stali na straži za nedotakljivost osvojenega ozemlja Bele Krajine v času, ko je po drugih krajih še divjal okupator. Počrtvovalno delo gradaške mladine in AFŽ zaslubi priznanje in poхvalo.

Tlakovanje črnometalske ceste. Tlakovanje ceste od novozgrajenega mostu preko Lahinje do žel. postaje se bo pričelo v prihodnjih dneh. Vse frontne organizacije so obljudile svojo pomoč pri udarniškem delu in sprejele tudi delovne obvezne. Material — granitne kocke, že navažajo. Tako bo nekoč blatno mesto pridobilo na svoji lepoti.

VPRIZORITEV »LEPE ANKE« NA ODRU KUD V GRADACU

Kulturnoumetniško društvo v Gradacu v Beli Krajini je v nedeljo 16. aprila uprizorili na svojem odru »Zupančeve ljudske igro v treh dejanjih« »Lepe Anke«. Pisatelj Lojze Zupanc prikazuje v tej igri življenje Bele Krajine v predvojnem, vojnem in povojnem času. Zanimiva vsebina igre je prepletena s pregovori iz bogate jezikovne zakladnice Bele Krajine, narodnimi običaji, koli in poхvetcami.

Uprizoritev je bila krstna predstava tega dela, ki je bilo lepo in z igralsko vnenom prikazano, za kar velja zahvala požrtvovanemu režiserju sol. upravitelju tov. Rajku Kunaverju iz Gradaca v vsem nastopajočim igralcem. Pohvalno velja omeniti tudi nastop tov. Marencič Ivanke, ki je z velikim igralskim znanjem odigrala vlogo Anke, dalje tov. Kočevjarja Julija v vlogi deda Mikola, tov. Kunaverja Rajka v vlogi kovača Kraglja in tov. Smrtnika v vlogi župnika. Tudi gradaška folklorna skupina je izvršila svojo nalogo nadvse uspelo.

Gradaško kulturnoumetniško društvo obljubila s to igro obiskati Črnomelj, Metliko in Novo mesto.

Delo je igralsko zahtevno, zato ga je uvrstilo v svoj program tudi zagrebško kulturno društvo »Slovenski dom«, kjer ga bo naštudiral in s svojo igralsko skupino postavil na oder zagrebškega gledališča priznani režiser Hinko Nučić.

Gradaškemu kulturnoumetniškemu društvu cestimo k uspeli uprizoritvi in — na svidenje v Novem mestu!

IZ NOVEGA MESTA

Kakor vse kaže, se bo kmalu pričela kopalna sezona. Nekateri navdušeni kopalec že skačejo z železniškega mosta v Krko. To je zelo nevarno, ker leži pod mostom v vodi še vedno nekaj železniških vagonov. Lansko leto se je en kopalec prav tu smrtno pones

Pogozditi vsako goljavo

Socialistično gospodarstvo terja od nas, da zagotovimo v vseh strokah industrije, katera se je po osvoboditvi začela na široko razvijati, surovine. Državne gozdne uprave in privatni gozdniki posestniki bodo največ doprinesti h graditvi socializmu, če sleherno gojajo, poseko ali pašnike pogozdijo s primernimi sadikami. Letošnja pomlad je prav primerna za pogozdovanje in lahko marsikateri del zemljišča, ki je danes še neproduktiven, spremembo v rezervo za lesne surovine. Vsekakor ne smemo pri pogozdovanju pretiravati, da bi sadili samo eno vrsto drevja. V splošnem še prevladuje staro minenje, da naj se pogozduje le s smrekovimi sadikami, kar je popolnoma zgredeno, ker se moramo zavedati, da čisti stoji, kjer raste le ena vrsta drevja gospodarsko niso na višku, ker nam dnevne potrebe narekujejo različne lesne sortimente in tudi različen les. Zato bomo pri nas posebno v nižinskih legah pogozdovali s hrastom, domaćim kostanjem, v peščnih vlažnih tleh jesen in topol in si tako vzgojili mešane gozdove, ki nam bodo nudili vsakovrsten les. Mešani gozdovi so večjega gospodarskega pomena tudi zaradi tega, ker se v njih ne širi niti bolezni, niti mrčes. Tudi proti požarom so varnejši in drevje se v medsebojni borbi bolje in hitreje razvija ter tako dosežemo najvišji pristek in obdržimo zemljišče v dobrem svojstvu.

Do sedaj so bile velike površine gozdnih goljav, katere je zapustil pri nas italijanski okupator, pogozdene in se bo sčasom zabrišali sled barbarskega pustošenja fašistične kulture.

Zaradi vedno večjega dotoka delovne sile v industrijski sektor, se občuti pomanjkanje delovne sile pri gozdno kulturnih delih in se je zaradi tega gozdarstvo obrnilo za pomoč na masonve in mladinske organizacije, ki so se v polni meri odzvale povabilu. Tudi pripadniki naše armade pridno pomagajo pri spomladanskih pogozdovanjih. Mrzlo deževno vreme prve dni meseca aprila je akcijo pogozdovanja sicer zavrolo, je pa pomagalo, da bo dosedanje pogozdovanje imelo visok odstotek uspeha.

Gozdno gospodarstvo Novo mesto je v mesecu marcu izvršilo 30% plansko predvidenega spomladanskega pogozdovanja in bo celoten plan ob pomoči vseh organizacij v mesecu aprili dosezen. Vsekakor bo za to delo potrebno še precej napora in dobre volje.

Zato naj velja geslo: pogozditi zadnjo goljavo! M. P.

Vprašanja Novega mesta

V zadnjih letih so padale upravičene pritožbe na račun novomeškega parka in kopališča, da niti ne omenjam pomanjkljivosti vodovoda, znanega novomeškega blata in prahu in vsega, kar je s tem v zvezi. Upamo pa, da se bo stanje v l. 1950 popravilo ter bomo stopili na pot izboljšanja. MLO se trudi, da bi take napake odstranil, toda preko objektivnih ovir ne more iti. V letu 1950, boljše rečeno v najbližjih tednih, bo rešeno vprašanje novomeškega parka ter zasilne rešitve kopališča. Sprejet je bil sklep, da bo v najkrajšem času zgrajena brv v Ragov log. Pri tej brvi bomo Novomeščani čutili sodelovanje z vojsko, zakaj, dobili bomo brezplačno strokovnjake z delovno silo, MLO bo pa dal les. Cim bo MLO dostavil potreben les, bomo dobili brv v Ragov log in s tem prepotrebeni park, kamor bomo lahko peljali naše otroke, da bodo varni pred prahom. Z brvjo v Ragov log si bomo lahko uredili park, kakršnega nima nobeno slovensko mesto. Treba bo precej dela in šele tu bo lahko prišlo do izraza udarniško delo, zakaj park bo koristil vsakomur! Druga pridobitev v letosnjem letu bo ureditev steze za Krko pod Bregom. Steza bo razširjena do 2 m širine, staro novomeško obzidje, na katerem je steza speljana, bo popravljeno ter bomo tako ohranili kulturno zgodovinski spomenik in vsa lepotna kraja s številnimi vrtički bo ohranjena. Fizkulturno društvo v Novem mestu se je obvezalo s 3000 urami za ureditev steze. Stvar je že dozorela in lahko takoj prično z udarniškim delom. S to stezo nam bo bolj dostopna Loka in breg Krke, ki je posejan s klopmi. Pereče je vprašanje kopališča. V

(Nadaljevanje s 3. strani)

pogosto po razlagi, kasneje pa vedno redkeje in tako, da ponavljamo samo bistvene stvari snovi. Na ta način se učenec navaja, da si znanje ureja v določen sistem. Prav gotovo je treba ponoviti vso snov tedaj, kadar se obdela večje poglavje ali pa ob začetku šolskega leta: da si učenci priključijo snov v zavest. Ponavljanju služijo tudi razne vaje pri jezikovnem pouku ali matematiki. Seveda moramo ponavljati tudi tako, da primerjamo med sabo dva predmeta, pojava, obdobja ipn zgodovini, da učenec izlušči bistvo.

Učitelj ponavlja, učenci pa le neradi sledi ponavljanju in se dolgočasijo. Učenec je prav tako dolžan paziti, kadar se ponavlja kot pri razlagi. Vedno naj si misli, kako bi on odgovarjal, če bi bil vprašan. Na ta način spopolnjuje znanje in ga utrijeva. Ako učenec v šoli tako ponavlja, da reproducira snov s tistim, ki je vprašan, si prihrani delo, ki bi ga moral opraviti doma.

Nikdar učenci niso tako ustrežljivi in tovariški kakor pri ponavljanju — s prišepovanjem. Prišepovanje moti učitelja, ko sprašuje, da morda učenec stavila slabša vprašanja kot bi jih sicer, moti tistega, ki je vprašan, ker ne more misliti in obnavljati, ruši disciplino, da tudi drugi ne obnavljajo. Učitelj pa takih odgovorov s šepetalci nič ne upošteva. Iz vsega tega sledi, da je učenec v interesu učenja dolžan, da pri obnavljaju pazi, molči in odgovarja le takrat, kadar je vprašan pa sam obnavlja in dopolnjuje snov, če se mu zdi, da vsega še ne zna. Tudi v tem pogledu se bodo moralni učenci disciplinirati.

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Jože Zamijen. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Okrajni odbor OF. Telefon uredništva: 7. Stev. tekočega računa pri Komunalni banki v Novem mestu: 66-1-90-603-1. Tiskarna »Slovenskega poročevalca«.

Napake LIP Novo mesto

Tovariši pri lesno industrijskih podjetjih, dasiravno večinoma gozdarji strokovnjaki, v borbi za kubike le preradi prezrejo gozdn red in zatiskajo oči pred napakami, ki jih delajo drvarji v sečiščih, kar je pripisati liniji najmanjšega odpora. Gozdnica uprava Poljane je ponovno ugotovila na sečišču previsoke štore, nekateri dosegajo celo 80 cm višine. Znano je, da ima drevo, v kolikor je zdravo, v korenju najboljši les in ta les nam ostane pri takih površni in malomarni sečnji v gozdu neizkoriscen v zasmeh gozdnemu redu in dolgoleten spomenik napake drvarjev, ki morajo biti danes prežeti z duhom današnje dobe in se zavedati, da s puščanjem previšokih štorov nanašajo ogromno škodo ljudski imovini in odtegnejo surovino industriji. Druga napaka na isti manipulaciji je, da ima v skladu nad 50 žag v rezervi, ko pa je gozdnica uprava zaprosila na posodo par žag, da podere lovna drevesa, je naletela na gluha ušesa; tudi delovno silo v času pogozdovanja, kakor je bilo prvotno med manipulacijo in gozdnico upravo dogovorjeno, manipulacija ni odstopila in je sploh edinstvena manipulacija, ki stalno zahteva nova izkazovanja, dasiravno ima celotni posek izkazan in tako očigledno kvar načrt posek in gospodarstvo v gozdu.

Namen članka je, pokazati napake, katere rodijo nasprotja med gozdarsko in industrijsko linijo našega lesnega gospodarstva, naj bo opomin tako gozdarjem kakor tudi industrijskim, kje imajo eni nastopati, drugi pa popuščati, da vskladimo medsebojno delavnost v korist gozda, ki ga bodo še naši potomci zelo, zelo potrebovali po zgraditvi socializma in po dovršeni industrializaciji.

P. M.

Tekmovanje senovskih rudarjev

Senovski rudarji so priredili tekmovanje med posameznimi jamskimi oddelki Reštanj, Zakov, Filipi in Dol. Jame so se razvile. Vse je drvelo na delovišča, ki so bila marmorna zasedena.

Tekmovanje je bilo v čim večji udeležiblji in najviše doseženi storitvi.

Delo se je pričelo v razigranem, živem tempu in je trajalo vse do konca dela. Vsak poenec se je zavedal, da gre za čast njegevga oddelka, torej tudi za njegovo osebno čast. Niti za trenutek ni nihče popustil. Vsak je dal od sebe vse sile, da bi bila njegeva številka prva, da bi prednjačil njegov oddelek.

Ko jih je sirena klicala iz jame, so rudarji prihajali na sonce nasmejani, vedri in zavzeti nad opravljenim delom tega dne. In rezultati? Nadvse razveseljni. Najbolje so bile pač zasedene posade jamskega oddelka Reštanj. Imel je 8 odkopnih in 7 izvoznih številk. Storitev na celo obložitev, to je na vsakega posameznika, pa je znašal v tem oddelku kar 5.454 ton premoga.

Drugi po obložitvi je bil oddelek Zakov, ki je — upoštevajoč tudi izvoz — dosegel prav lepo udeležbo in storitev 3.666 ton na moža. Nikakor pa ne smemo podcenjevati oddelka Dol, ki je ob nekoliko slabši udeležbi prekosil po storitvi oddelek Zakov, saj je dal 3.80 ton na posameznika.

Pri tem tekmovanju se je izvanredno odlikovala odkopna številka 24 oddelka Reštanj, ki jo vodi kopač — mnogokratni udarnik Kozinc Karl. Doseglja je visoko storitev 20.60 ton na moža. Prav tako ne smemo prezreti uspeh odkopne številke 13, ki je pri mnogo daljšem odvozu dosegl zelo lepo storitev 16.53 ton.

To tekmovanje je znova dokazalo visoko politično zavest senovskih rudarjev, na drugi strani pa je izpričalo že večkrat priznano strokovno zmogljinost.

S. A.

NOVOSTI IZ MOKRONOGA

Na kratko bi v posameznih odstavkih podal zanimivosti iz Mokronoga. Dotaknil bi se dobrih in slabih stvari.

Začel bi kar pri najmlajših in potem tako navzgor.

Pred kratkim so si pionirji uredili na gradu in okoli njega svoj »Pionirski park«, ki jim bo služil za razvedrilo in zabavo. Kraj sicer za ta namen ni zelo primeren. Pričakovati moramo od pionirjev raznih iger in strmo obzidje okoli gradu, ki poteka ob cesti, zna biti prav nevarno. Se bolj nevaren pa je vodnjak, ki se nahaja na gradu, in ni niti ograben. Na splošno pa je zamisel pionirskega parka zelo dobra. Tovariš učitelj Japelj Marjan zasluži vse priznanje in pohvalo za svoj trud, ki ga je vložil in ga še vlagal v to delo.

Aktiv LMS v Mokronogu pa ni popolnoma v redu. Sicer ima mladina sedaj svojo

mladinsko sobo, harmoniko itd. Nima pa tega kar najbolj potrebuje, to je pravilnega vodstva. Vodstvo aktivna se stalno menjata. Druga napaka je tudi ta, da Mokronog ne pozna sodelovanja in povezave med masovnimi organizacijami. To je predpogoji za vsako uspešno delo. Malo več sodelovanja z organizacijami in več zavesti in ljubezni do naše mladinske organizacije bo rodilo zadovoljive uspehe.

Tudi fizikatura tako rekoč spi. Sicer se zadnje čase nekaj slvi o telovadbi, odbojki, nogometu itd. Ako je na tem kaj resnice, se bo v kratkem videlo.

SKUD Mokronog je tudi pričel z delom. Bati se je le tega, da ne bo zopet vse zaspalo.

Tudi proslave je treba pohvaliti. Vedno so zelo estetsko pripravljene. Naša velika praznika 27. april in 1. maj bo Mokronog tudi gotovo dostojno proslavljen.

Cistoča po ulicah Mokronoga tudi ni taka, kot bi morale biti. Nekateri pometajo svoja dvorišča in pred hišo, a vsi se tega ne drže. To je potrebno, da se storii že zaradi splošne higiene in pa tudi zaradi tujcev, katerih imam Mokronog vsako nedeljo dovolj.

Vsak v Mokronogu tudi pozna »Cilo«, to je pes industrijskega milicienika. Posebno dobro poznajo »Cilo« naše mamice, ker jim odnaša in mesari kokoš, in pa naši kolesarji, ki jih stalno napada in tu in tam kateremu tudi pomeri hlače. Tudi s to Cilo bo treba napraviti nek red, ker njen početje presegajo vse meje.

Tako sem na kratko povedal le nekaj omembne vredne stvari. Ostalo je še mnogo, kar bi bilo tudi vredno, da pride v javnost, a to pa prihodnjem. Možek

O kulturnih prireditvah v Šmihelu

V nedeljo 2. aprila je po daljšem odmoru spet oživel Šmihelski oder. To pot so nas presestili naši pionirji iz V. razreda osnovne šole s pravljilčno predstavo »Jurček«. Za prvi večji nastop pionirjev je bila ta igra kar lepo podana. Vsi igralci so se dobro odrezali, za kar ima ne malo zaslug njihova učiteljica. Pokazala je, da imamo med našimi pionirji dosti dobrih talentov. Dvorana je bila nabito polna mladine in starejših, ki so spremljali potek igre z velikim zanimanjem in odobravanjem.

Gotovo pa vsi želimo, da bi se prosvetno življenje bolj razgiblo, kar je doslej večkrat oviralo vprašanje dvorane, ki bi morala služiti svojemu namenu, ne pa za skladušča in podobno.

Upamo, da se bo v bodoče upoštevala želja nas vseh — naj bo dvorana, ki je last skupnosti odslej za to, za kar jo je ljudstvo zgradilo.

M.

Obvestila

KINO NOVO MESTO

23.-27. aprila: sovjetski film »Za srečo tistih, ki so na morju«.
28. aprila do 4. maja: sov. film »Med ljudmi«.
5.-8. maja: jugoslovanski film »Zastava«.
9.-11. maja: sovjetski film »Aleksander Parhomenko«.
12.-15. maja: angleški film »Brata«.
16.-18. maja: sovjetski film »Sinja pota«.
19.-23. maja: francoski film »Domovina«.

GLEDALISČE NOVO MESTO

25. aprila ob 20: Akademija mladine in pionirjev. — Na akademiji nastopajo: Pionirsko gledališče osnovne šole, pevski zbor osnovne šole in učiteljic. Orkester glasbene šole in folklorna skupina gimnazije in okrajnega ljudskega odbora.
26. aprila ob 20: Akademija v počastitev 27. aprila.
27. aprila ob 15: Zaključek tekmovanja kulturno-umetniških društev in aktivov.

RAZSTAVA

Muzejsko društvo, Studijska knjižnica in Okrajni odbor Zveze borcev odpreje razstavo legalnega in ilegalnega tiska Komunistične partije pred vojno, in narodnoosvobodilnega gibanja. Razstava bo odprta 27. aprila ob 11. uri v prostorih Okrajnega magazina na Glavnem trgu in bo do 9. maja.

Sindikalne podružnice in šole, prijavite obisk vsaj en dan prej, da se Vam oskrbi voditelja po razstavi.

ZDRAVNIŠKA DEZURNA SLUŽBA

1. maj: dr. Hočevar Anton
7. maj: dr. Ropas

ZIVINSKI SEJMI

2. maj: v Žužemberku
3. maj: v St. Jerneju
4. maj: v Skocjanu.

14. maja letalski miting v Prečni